

מהותה של השבת נלמדת מאיסור הוצאה

יציאות השבת שתיים שהן ארבע

מסכת שבת הנלמדת כעת על ידי לומרי "הדרך היומי" מתחילה באיסור מלאכת 'הוצאה' מרשות הרבים לרשות היחיד בשבת קודש. מדוע? והלא מתאים יותר שמסכת שבת תפתח ברשימת כל הל"ט מלאכות ומדוע התמקדה בתחילתה באיסור הוצאה דווקא? הביאור הוא כי מלאכת הוצאה אינה ככל שאר המלאכות. מלאכות טוחן, מרקק, מבשל, ושאר המלאכות יוצרות דברים חדשים בעולם. על ידי הטחינה נוצר קמח. במלאכת הכתיבה נוצרים מילה ומשפט וכדומה. לעומתם מלאכת הוצאה הינה 'מלאכה גרועה' כהגדרת הראשונים. תפקידה לגלות לנו כי אין אנו שולטים על הכלל ועל הרבים אלא כל אחד ואחד יש לו את רשותו ואין הוא שליט על הבריאה אלא כפוף לקודשא בריך הוא. זוהי מהותה של שמירת יום השבת שהוא זכר למעשה בראשית. בשמירת השבת מעידים אנו כי הקדוש ברוך הוא ברא את העולם, ואף שהארץ ניתן לבני האדם אין אנו שולטים בה ובעלים עליה.

לפי זה מובן ביותר המעשה שמביא המדרש על טורנוסרופוס הרשע שחזר ושאל את רבי עקיבא. אמר לו אם כדברך, שהקב"ה מכבד את השבת, אל ישב בה רוחות, אל יוריד בה גשמים, אל יצמיח בה עשב, שהרי מלאכות אלו אסורות הם בשבת. אמר לו תיפח רוחו של אותו איש! אמשול לך משל: שנים שהיו דרין בחצר אחת אם אין זה נותן עירוב וזה נותן עירוב, שמא מותרין לטלטל בחצר? אבל אם היה אחד דר בחצר הרי הוא מותר בכל החצר כולה! אף כאן הקב"ה לפי שאין רשות אחרת עמו וכל העולם כולו שלו, מותר בכל עולם כולו. ולא עוד, אלא שהרי אוכלי המן מעידין עליו, שכל ימות השבת היה יורה, ובשבת לא היה יורה. ולכאורה קשה: מילא על איסור הוצאה השיבו רבי עקיבא כי רשות אחת היא אבל מה עם שאר המלאכות כהשקאה וזריעה? התשובה ברורה וחדה: במהות איסור הוצאה מתבאר לנו כי אנו לא יכולים להוציא מרשותנו לרשות הרבים כי אנו איננו שליטים על רשות הרבים. רק הבורא שמלא כל הארץ כבודו הוא השולט על כל העולם. אצלו העולם כולו הינו רשות אחת, בחפצו מקיימה וברצונו מביא מבוך חלילה.

ממילא שאלתו של אותו רשע בטלה ומבוטלת. שבת, מהותה וגילוייה נלמד מאיסור הוצאה.